

EĞİTİMDE “4+4+4” TARTIŞMALARI; MESLEK SEÇİMİ VE ÇOCUKLARIN İSTİSMARI

Durum

20 Şubat 2012 tarihinde AKP Grup Başkanvekilleri tarafından TBMM Başkanlığına verilen bir yasa teklifi ile zorunlu eğitimin “4+4+4” şeklinde 12 yıla çıkarılmak istenmesi kamuoyunda “eğitim” ve eğitim sistemi ile ilgili yeni ve önemli bir tartışmayı başlattı. Konu gene doğal olarak İmam Hatip Liselerine gelip dayandı. Pedagojik/eğitmenlik, meslek seçimi gibi teknik boyutlar ise ikinci plana itildi.(Not 1)

Bilindiği gibi tarihsel süreçte dinsel değerler temelinde şekillenen “eğitim” kurumu da aydınlanma / modernleşme sürecinde dünyevileşmiştir. Sadece yönetene değil aynı zamanda dinsel kurumlara karşıda bireyin özgürleşmesi hedeflenmiştir. Bu süreçte gelişen sanayi devrimi de bu dönüşümde ve evrimde önemli bir etken olmuştur. Çocuk ve gençler dahil kişilerin ve toplumun geleceğini de belirleyen “Eğitim” kurumu da bu gelişmeye paralel olarak dönüşmüş ve ayrılmaya girmiştir.

Akademik ve Meslek Eğitim

Eğitim Sistemi ise kısaca “meslek eğitimi” ve “akademik eğitim” olarak ayrılmıştır. Her türlü özgürlüğü temel alan ve öncelikle bilim ve bilim insanının yetişmesini içeren “Akademik” eğitimin verildiği üniversiteye yönelik “Lise/Gymnasium”ler de genel temel eğitime bağlı olarakta yapılandırılmıştır. (Not:2) Lisans ve yüksek lisans şeklinde “diplomstudium” olarakta adlandırılan bu Akademik yapı Kıta Avrupasında yeni bir değişim göstermeye de başlamıştır.(Bologna süreci)

Öte yandan tarihsel sürece bağlı olarak bir kimsenin geçimini sağlaması için yaptığı sürekli iş “Meslek” olarak tanımlanmıştır. Bu yöndeki eğitimde temel eğitimden sonra “mesleki eğitim” şeklinde sanayi devrimine göre ayrıca yapılandırılmıştır. “Çıracılık” ve ”Meslek Okulları” başlığında kurumsallaşmıştır.

Dolayısıyla bir toplumda ortak bir değeri de oluşturmaya yönelik genel temel eğitimden sonra yapılan kurumsallaşan “mesleki eğitim” ve “akademik eğitim” karıştırılmayacak bir şekilde birbirinden farklıdır. Akademik Eğitim ile ilgili süreçte yer alan ”Lise” eğitimi ise öncelikle ve özellikle mesleki eğitimin bir parçası değildir. Akademik eğitim için temel eğitimin alındığı yerlerdir. Gerekli veya gereksiz görülen birçok bilgilerinde alınması böyle bir eğitim gereğidir. “Meslek Okulu” temelinde yapılan Meslek eğitimi kapsamında uzmanlaşmak veya fırsat eşitliği bağlamında akademik eğitime geçişlerde aslında uygulamanın diğer farklılıklarıdır.

Ancak bu tartışmalarda konunun bu temel ve farklı boyutu nedense pek tartışıl(a)mamaktadır. Özellikle de bilimin özgür bir ortamda ve değerlere karşı da kendini özgür hissedenden kişilerce de yapılması gerekliliği bu açılardan değerlendirilmemektedir.

Yazılı ve sözlü medyaya da yansıyan bu tartışmalarda İmam Hatip “Lise”leri, ailelerin zorunlu din ve ahlak derslerine rağmen ayrı bir din eğitimi talebi ve de 8 yıllık zorunlu eğitim kapsamında kapatılan bu “Lise”lerin orta kısımlarının eskiden olduğu gibi temel eğitimin bir parçası olarak yeniden yapılandırılması üzerinden yapılır olması konunun bu açılardan da değerlendirilmesini ayrıca gerekli kılmaktadır. Ayrıca “Dindar” bir gençliğin hedeflenmesinin bu tartışmalarda birlikte yer alması aydınlanma sürecini de içeren tarihsel bir süreçte içine çekebilmektedir.

Bir taraftan; toplumsal bir ihtiyaç bağlamında din hizmetlerinin yürütülmesi için din görevlisine ihtiyaç vardır. İmam - hatip mesleğine yönelik doğal olarak dini değerleri de içeren mesleki bir eğitim kamu kaynakları ile “Lise” başlığın altında yürütülmektedir. Böyle bir adlandırmayla da bu okullara mesleki eğitim dışında ayrı bir anlam ve işlevde kazandırılmıştır. Diğer yandan ise ailelerin “dindar” çocuk yetiştirme talebini öne çıkaran genel “Lise” eğitimine paralel bir kurumsal yapı oluşturulmuştur. Mesleğe yönelik toplumsal ihtiyaç talebiyle kişisel ihtiyaç

talepleri arasında bir kargaşada oluşmuştur. Bu kargaşa “Lise” ve “Meslek okulu” adları üzerinden de ek olarak yaratılmıştır.

Ayrıca din bilimi olarak tanımlanabilecek İlahiyat/Teoloji başlığında ayrı bir Akademik eğitimde Üniversitelerde yürütülmekte olup bu eğitim doğal olarak mesleki eğitimden de farklılıklar içermektedir.

Türkiye Cumhuriyetinin 1923 yılından sonra kurulması ile eğitim sisteminde yaşanan bu süreçte “Meslek Okulları” olarak yapılan bu adlandırma 1973 yılında “Meslek Lisesi” olarak yeniden yapılandırıldığı görülmektedir. “Lise” şeklindeki adlandırma ile de mesleki eğitime yönelik bu okulların aynı zamanda akademik eğitime de yönelik olduğu yönünde bir algıda oluşturulmuştur. Akademik eğitime yönelik normal “Lise” yapılanmasına ve işlevine paralel oldukça kendine özgün bir yapı oluşturulmuştur. Akademik eğitime yönelenler ve tercih edilenler açısından ise eşit olmayan bir durum yaratılmıştır. Din görevinin yerine getirilmesine yönelik meslek eğitimi veren İmam Hatip Meslek Okulları da bu süreçte “İmam Hatip Liseleri” olarak yerini almıştır. (Not.3)

Özellikle “Lise/Gymnasium” başlığı altında dinsel değerler ile dünyevileşmiş değerleri birlikte içeren bu şekilde kendine özgün bir yapı da uygulamada öne çıkmıştır. Diğer bir deyimle “din eğitimi veren okullar” ile “din eğitimi vermeyen okullar” şeklinde okullar ve eğitim ayrıştırılmıştır.

Dünyevi değerlerle özgür bir bilimin üretim yeri olması gereken Akademik eğitimin bir parçasının bu şekilde yapılandırılması ise aslında dünyevileşmiş bir “eğitim” yapısı ile de ilgili çelişkili bir durum yaratmaktadır. Ayrıca Akademik eğitimin bir parçası olan “Lise” eğitiminin işlevini ve eğitim alanları da farklılaştırmaktadır. Dinsel değerleri tartışmadan kabul etmesi gereken ve “biat” a dayalı bir yaklaşım ile sorgulamayı öne çıkaran bir birine zıt iki farklı yaklaşım paralel bir yapıda gelişmek zorunda kalmaktadır.

Gene bilindiği gibi Aydınlanma/Modernleşme sürecini Türkiye Cumhuriyetinin felsefesine taşıyan ve 1924 yılında yapılan Atatürk Devrimlerinin en önemliden biri de Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yapılmak istenen eğitim birliğidir. Bu felsefe ve hedef bağlamında da o zamana kadar dinsel değerler ile yürütülen eğitim kurumu dünyevileştirilmiştir. Bilimin özgürleşmesini ve özgür bireyler tarafından oluşturulması da bir hedef olarak benimsenmiştir. “Milli Eğitim” başlığında bir “irade” de ortaya konmuştur. Akademik eğitim ve alt yapısı da buna göre yapılandırılmıştır. Bu yönde de kurumsallaştırılmıştır.

Ancak 1970’lerden sonra dünya konjonktürü bağlamında hem siyasi hem de eğitim politikalarının katkıları ile de ilgili geline bugünkü nokta da eğitim birliğinde bu yönde önemli bir ayrışma görülmektedir. Akademik açıdan bilim ve sorgulama özgürlüğü daraltan 1924 öncesi döneme dönüş içinde bir zemin oluşabilmektedir. Akademik esaslara dayalı bir bilimde önemini yitirebilmektedir. Şüpheyi, sorgulamayı esas alan ve bu bağlamda gözlem, hipotez, deney ve teori gibi yöntemleri içeren bilimin (pozitif) yöntemlerini de değersizleştirmektedir. Bu tarihi sürece de yeni farklı boyut getirebilecek böyle bir dönüşün veya reform(?)un “Aydınlanma/Modernleşme” sürecinden bir kopuş olarak ongorülmesini olanaklaştırmaktadır.

Öte yandan “imam-hatip” mesleği dahil temel eğitimden sonra mesleğe yönelmede ise en önemli husus yönelinecek mesleğin kişinin/çocuğun kişiliğine uygun ve uyumlu olmasıdır. Kediye sevmeyen bir kişinin veteriner olmamasıdır. Geçimini sağladığı bu sürekli işine yönelik yaptığı bu seçiminden dolayı mutluluk duymasıdır. İşini severek yapmasıdır. Bu neden dolayı da bir çocuğun/kişinin mesleğini seçmesi, yönelmesi hem çocuğun yarar ve esenliği ile ilgilidir. Hem yaşadığı topluma ve dünyaya sağlayacağı yarar ve zarar açısından toplumsaldır. Aynı zamanda evrenseldir. Hem de eğitim bilimini ilgilendirmesi açısından pedagojiktir. Bilimseldir ve de tekniktir.

Hem bir çocuk ve gencin hem de toplumun geleceği ile ilgili eğitim sisteminde akademik eğitim ve mesleki eğitimlerin doğası gereği kendilerine ait ayrı ayrı özelliklerinin bu tartışmalarda değerlendirilmemesi ve konunun bu boyutlar açısından tartışılmaması bu nedenlerden dolayı önemli bir sorundur.

Şu andaki uygulanan mevcut eğitim sistemi kendi içinde başlı başına sorun olurken ve yeni yeni sorunlar oluştururken başta Akademik eğitimin “özgür”leşme sürecini tersine çevirecek yeni bir yapılanmaya gidilmesi hem BİLİM açısından hem de bireylerin özgürleşmesi açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Mesleki eğitimi ise Akademik eğitimden ayrıştırarak endüstrinin talebine göre yeniden yapılanması yerine bunun din eğitim veren bir okullaşma yapısına feda edilmesi ve de tartışmanın odağına taşınması ise başlı başına irdelenmeyi ve sorgulanmayı gerektirmektedir.

Notlar:

1) Yüzde 50 bu mu demek?; Mehmet Tezkan/7.2.2012/Milliyet Kız çocukları,din,okul;Bülent Kahraman/7.2.2012/Sabah

4+4+4;Nazlı Ilıcak/7.2.2012/Sabah

Eğitim deneme tahtası,öğrenciler de kobaydı?;Abbas Güçlü/7.2.2012/Milliyet;

Bedeli küçük çocuklara ödetmeyin; Mehmet Yılmaz/7.2.2012/Hürriyet

Ortaokulları kapısı imam hatiplere açılıyor; Sedat Ergin/7.2.2012/Hürriyet

İmam hatip; Taha Akyol/7.2.2012/Hürriyet

İmam hatipin orta kısmı meslek okul değil/8.2.2012/Hürriyet

İlkokula 5 yaşında bitince başlatmak doğru mu?;Sedat Ergin/7.2.2012/Hürriyet

Bu yasa çıkacak engelleyemeyeceksiniz /8.2.2012/Habertürk

Mesleki yönlendirmeyi öne almak neden sakıncalı?Sedat Ergin/8.2.2012/Hürriyet

2)Gymnasium(okul)/wikipedi

3)İmam Hatip Liselerinin tarihi/google

Vesayet sisteminin olmaması okula gidemeyen çocukların annelerin babalarının ellerinde istismarını da açık hale getirmektedir.